Ч. 209. (708). Львів, середа дня 19. вересня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот.
На провінції 12 сот.
В зайнятих теріторіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умова передплати у Львові:	
На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	32·— К.
„ півроку	16·— „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:	
В Німеччині	57 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	54 фр.

Є в нас нові адміністраційні уряди, що повстали підчас війни, на-пів військові на-пів цивільні, а називали ся до недавна районовими командами. Опісля названо їх рільничими районовими централями, бо тоді дуже були в моді „централі“ а „команда“ в господарці показала ся не так успішною як при екзерцирці і тому не популярною.

Але їх склад остав все той сам: комендандантами є майже всюди „земяне“ зі східної Галичини тепер резервові офіцири, котрі в той спосіб дістали змогу дуже успішно працювати для решти „земян“. Вони мають до диспозиції робітничі відділи з австрійських жовнірів і російських бранців, коні, вози, рільничі машини, реквірують робітників з поміж наших селян, а що найважнійше дістають значні квоти з фондів призначених на відбудову рільництва в Галичині. Тих всіх средств уживають в першій мірі на загосподароване панських дворів приспорюючи дідичам доходів, яких вони ніколи зі своїх маєтків не сподівали ся.

Нехай би і так було — але не з українських гроший. Між тим Намісництво замість уживати фондів призначених на відбудову рільництва для тих, що є справді рільниками і нині продукують найбільше, віддають державі найбільшу прислугу, вино замість відбудовувати господарства українських хлопів — якраз через ті районові команди впихає міліони в панські двори.

І як вони можуть бути помічню українському населеню, коли української мови не хотять розуміти, на українські письма навіть центральних господарських інституцій відповідають по німецьки або по польськи.

Шкідливість сих районових команд для справ українського рільничого населеня була вже так очевидна, що в послідній сесії парламент на домаганя українських послів ухвалив резолюцію, що районові команди мають бути знесені.

перед кількома днями видала указ, що мовляв від нині вони вже не називають ся районовими командами лише „рільничими експозитурами ц. к. Намісництва“.

Розуміє ся їх склад остав дальше той сам і незмінене остало відношене до українського населення та ще й побільшено їх число споновуючи нові в східних повітах, звідки уступила армія ідучи на схід.

Можна однак мати надію, що отся обида заподіяна парляментови і його українським членам на передодні нової сесії викличе відповідну реакцію та доведе раз до близшого розгляненя господарських постулятів українського народу і діяльности Намісництва з всіми його „експозитурами“. До сего має досить матеріялів Українська Парляментарна Репрезентація, треба лиш з ними познакомити ся.

С. Г.

Що воно значить?

„Neue fr. Presse“ в статі під заг. „Польське питане“ пише між иншим: „Внутрішна політика в Австрії не булаб так замотана, як би „Коло польське“ знало, яка судьба є застережена для Галичини в остаточних постановах

К. ШИРОЦЬКИЙ.

Українське мистецтво.

(Кінець).

Велика заслуга того художника, що прискорює бодай на один ступень національне пробуджене своєї країни! Висока ідейність завжди дасть одухотворення такому артистови чи буде він пейзажистом, жанристом, баталістом, малярем, ґрафіком, архітектом чи різьбарем. На завданю наших художників стоїть відроджене мистецтва у всіх його проявах. Тут перед ними ціле широке поле, не почата нива, з величезним складом тем, з необмеженим багатством неви користаних форм. Чому-б нашим художникам не спробувати напр., сил над стінописами церковними або малярством релігійним? Скільки є до того чудових мотивів і навіть цілих священих циклів! — Пречиста Діва мати нашого краю, — заступниця покровителька, предстательниця, Христос закликаючий до себе всіх (і наш нарід теж) утруднених і обремененних — благословляючий, проповідуючий, насичаючий: Невіста Христова Варвара, Миколай спаситель від напасти й усіх бід, собори українських святих (печерські й инші), житія, св. Андрій на горах Київських, поклін волхвів, страшний суд.. хіба не можна сим та безчисленним иншим сюжетам надати осібного житя й краси, де би виявила своя національна думка, свій світогляд, обряд, своє лице, й побут, свій стиль і традиція? Хіба мало до того поучаючого дає наша стара іконопись? Але мало релігійного жанру. Наші художники не богато звертали уваги й на рідний побут: хрестини, весіля, похорон, свята, Велика пятниця, Великдень, Різдво, Йордан, Купало, обжинки, вечерниці, рекруцький набір, й т. д. й т. д. Сі мотиви найшли дуже й дуже незначний відбиток у нашій штуці. А наша природа з характерними явищами її фльори, з грою її стихій, вітрами, й буйними степами, широколистними дібровами, порогами, Дніпром, бистрим Дністром, широкими шляхами, високими Карпатами, тихими водами, ясними зорями? А звязана з тою природою народня поезія (русалки, казки, зустріч брата з сестрою...?) А наші городи й села, руїни, могили? Не лиш плодовита нива з стиглим колосом дає чуте життя, а й земля засіяна могилами й руїнами дає чутя вічність, може вдихнути охоту до творчости.

Може кого наші денаціоналізовані міста, винародовлені і попсовані з етноґрафічного боку й побутове жите лиш будуть відтручувати від себе, але мимо того, що на нашій цїли мусять стояти облагороджуване народу, відродженє села, націоналізоване міста, для такого артиста є можливість спинить ся над житем інтеліґента і над славним нашим минулим: які пишні, величні гіркі й разом з тим повчаючі моменти дає се прекрасне минуле! Київський форум в X в... похід Ігоря, Ольга у Царграді, Володимир на престолі, Ярослав законодавець, Напад Андрія Боголюбського на Київ, Данило Галицький у Холмі, оборона Галича, Ізидор митроп., канонізація руських святих в Римі в XV. в; Корятовичі на Под., Бакотські пещерники, Татарські наїзди, Самійло Кішка й турецькі галери, Роксолана, Байда, походи Сагайдачного, Переяславська рада (промови Филимоновича й др.), Душа, Галицька Унія, Вїзд Хмельницького до Київа, або Мазепи до Бендер, Дорошенко на Чигиринській горі, Чорна рада, Калиновский вкидає домовину Хмельницького, оборона табором, на земельній роботі на чужині; Кальнишевський, патр. Макарій на Україні, герць козацький, засїдане малоросійської Колеґії, українські депутати в Екатерінеських Комісіях, Будоване Батурина Розумовським, посвячене козацької зброї й клейнотїв, руйноване Січи, Гонта в Уманю, Кармелюк з ватагою, Дунайська Січ, Отаманські козаки під Атенами, пожар Київа 1511 р., панщина, військові поселення, польські повстаня й т. и. Тут широкий простір для справжніх історичних студій, великий матеріял й значний простір для художнього розмаху. Можна ще з української історії вибрати не мало моментів високо-культурного характеру, де ще більше відкриває ся можливість промовити до серця й розуму глядача — напр.: сцена проповіди Голятовського, праці в Печерській друкарні, жите в Острозькій або Київській Академії, собор укр. владик у Берестї, Диспути або вистави в Академії, Торговля картинами й книжками при Київській Академії, Розкопи Петра Могили в Київі, суд в мійській Ратуші. або парад перед ратушем, Виїзд Епископа, прощаня козака з світом перед вступл. в монастер, Кальнофонський плаче над минулою славою Київа й України, Вишенський з Афону рветь ся на Україну й т. п.

Умисне можна вибрати відповідні дуже красномовні теми навіть з сфери давнього артистичного житя, почавши хоч би з діяльности першого нашого худ. преп. Алімпія; було б інтересним представити порядки в колишніх художних наших цехах, договорюване художників з брацтвами та панами, розмальовуване нашими майстрами палатів польських та московських королів, поневіряня укр. худ. в Москві, будоване церкви при участи парохіяльної громади, давних капелянців, туслистів, відбудоване Київа в XV. в. і при Могилї та при Заборовському, Межигірську фабрику, Слуцьку ткальню й т. и. й т. и.

Щобиж не замикати ся лиш в одному минулому, в тих жалібних та підіймаючих дух споминах, маємо ще ряд тем з житя наших письменників діячів (нпр. сцена засїданя Кирило-Методіївського брацтва. Перевіз Котляревського

обох великих держав і до якого союза сей край мусіти-ме прилучитись.

Неясности, що відбирають міліонам людей навіт сю певність, чи теперішна державна приналежність (горожанство) не уляже зміні, вводять заколот в партії „Кола польського“. Ніхто не знає, що з Галичиною буде та як уложать ся відносини…“

З відбитих областий.

Недавно вернув з обїздки по своїм виборчім окрузі посол Ол. Колесса, що в ріжних справах — як ми вже доносили — інтервеніював у військових та політичних властий. Пишуть нам: Попри згадані інтервенції сликав посол Ол. Колесса в головних осередках свого виборчого округа збори мужів довіря за поіменними запрошенями для зложеня посольського звідомленя та для нарад в актуальних справах загально народних і місцевих. Дня 27. серпня відбули ся такі збори в Микулинцях. Хоч на місци не функціонує ще почта і хоч комунікація з причин обмежень військових незвичайно утруднена, зібрало ся 71 представників селянства, міщан та інтеліґентних кругів. Президію зборів становили: як голова міщанин Іван Абрагамовський, а як заступники микулинецький бурмістр Й. Шкамбара та місцевий парох о. Кароль; секретарював Мартиневич. Посол Др. Ол. Колесса привитав зібраних по довгій воєнній розлуці та віддав честь помершому недавно визначному українському громадянинови знаному із усіх народних зборів та маніфестацій в краю Стефанови Абрагамовському. По виборі президії виголосив посол Колесса звідомлене. Яркими красками зобразив він злопамятну еру Штірка, яка зазначила ся темним пятном так в історії цілої держави, як особливо в житю українського народу. Засистоване конституції, замкнене парляменту, абсолютистично-мілітарні зарядженя на основі § 14., знесене горожанських судів, вязнене самовільне льояльних горожан держави, а між ними соток визначних Українців, а вкінци

розпорядок з дня 5 листопада 1916 про відокремлене Галичини, се головні точки на сім чорнім шляху. Опісля обговорив посол О. Колесса розвязане Загальної Української Ради і заснуване Української Парляментарної Репрезентації з віцепрез Романчуком на чолі. Дальше говорив посол Колесса про заходи Укр. Парл. Репрезентації в обороні прав укр. народу та в справі відбудови нашого народного житя в Галичині.

Вкінци схарактеризував теперішне положене українського народу в Галичині та головні політичні стремлїня У. П. Р. В великім часі, коли видвигнено клич самоозначеня народів, коли на развалинах російського царату виростає автономна українська держава, в тім часі мусять і Українці в межах Австро-Угорщини з тим більшим натиском піднести свої непередавнені історичні права до повного державного житя та утвореня з українських областий монархії автономного державного орґанізму.

Після промови розвинула ся широка дискусія, по котрій збори приняли відповідні резолюції, висловили довіре для Укр. Парл. Репрезентації і її голови Юліяна Романчука, а зокрема на внесене о. Кароля довіре і подяку для посла О. Колесси.

Дня 30. серпня с. р. відбули ся збори мужів довіря в Теребовлї. Явило ся 90 представників усіх громад повіту. Проводив зборам як голова о. декан Апольоній Чемеринський з Будзанова, а до президії входили крім него як заступники Касіян Лещишак, директор Каси в Теребовлї, та Тимко Яворський, господар в Романівці, секретарював Волод. Мелешкевич, студ. прав.

По посольськім звідомленю розвинула ся широка дискусія так на теми загально-народні як і місцеві. Директор Ковальський з Кобиловолок обговорював докладно теперішні господарські потреби українського населеня повіту. О. Плятон Карпінський, заявив згідність із резолюціями сформованими послом Колессою. Цілий ряд селянських бесідників підносило протест проти польських порядків впроваджуваних місцевим старостою Рудницьким, жалували ся на примусові роботи на панських ланах за смішно низьку ціну, жадали приверненя українських шкіл по селах та української громадської адміністрації.

З обуренем підношено факт, що місцевий староста не постарав ся до тепер о відповідні фонди для великого числа евакуованих з над Збруча, що знаходять ся в сім повіті. Домагано ся також, щоби здержано намірені дальші евакуації. Ухвалено повне довіре для У. П. Р. а з окрема признане й подяку для посла Колесси. Учасники розійшли ся при співі народного гимну „Ще не вмерла Україна“.

В неділю дня 2. вересня с. р. відбули ся збори українських мужів довіря в Чорткові. Явило ся за поіменними запрошенями 181 учасників. Головою зборів вибрано Володимира Антоновича, пароха з Могильниці, що повернув з півторалітної тюрми в Каменци подільськім. Його заступниками були Яким Мальований, начальник громади з Білої, та Петро Ясінчук, селянин із Білобожниці. Секретарював студ. прав Соробей.

В горячій дискусії підношено ті самі кривди місцевого населеня, на які звертали увагу бесідники в Микулинцях і в Теребовлї. Два оклики болю виривали ся постійно з грудий усіх бесідників: польський уряд та господарка і реквізиції. Перед тими просить населене о охорону з боку У. П. Р і домагає ся з цілим натиском українізації адміністраційних властий особливо у відбитих областях східної Галичини. На внесене оо. Антоновича і Дмитерка висловлено пос. Колессі подяку за його діяльність. Збори закінчили ся відспіванем гимну „Ще не вмерла Україна“.

В Микулинцях, Теребовлї і Чорткові ухвалено однодушно вислати до цісарь Карла І. на руки ґабінетової канцелярії телеґраму з нагоди відбитя східної Галичини.

На згаданих зборах ухвалено отсі резолюції:

1) Український нарід в межах Австро-угорської держави піддержує з цілою рішучостю своє історичне право до самостійного державного житя та жадає, щоби з усіх українських територій габсбурської монархії була утворена окрема державна одиниця з правами анальоґічними до прав великих народів Австро-Угорщини.

2) Збір витає із щирою радістю політичне відродженє українського народу поза огняним кордоном та висловлює бажане, щоби сі світлі стремлїня довели до повної волї України.

3) Збір взиває всі наші політичні чинники щоби зединили ся під проводом Української Парляментарної Репрезентації до борби за права і волю українського народу.

4) Збір застерігає ся рішучо проти наміреного актом з д. 5 листопада 1916 р. відокремленя Галичини і заведене польської суверенности над українським народом, а жадає перестрою австро-угорської монархії на основі національно-теріторіяльної самоуправи

5) Збір застерігає ся проти польонізації окупованих частин Волині та жадає заведеня там чим скорше української мови в урядах і школах.

6) Збір жадає українізації адміністраційних властий в східній Галичині.

7) Збір жадає повної відбудови і ширшого розвою українського шкільництва в Галичині та безпроволочного заснованя українського університету у Львові.

8) Збір жадає заснованя окремого державного уряду для відбудови української части Галичини.

9) Збір жадає безпроволочного дозволу на поворот українських виселенців до рідних сторін, щоби могли обробити запустілі поля.

10) Збір висловлює довіре для Укр. Парл. Репрезентації та її голови Юліяна Романчука, а з окрема повне довіре і подяку для посла сего виборчого округа Дра. Ол. Колесси.

Збори в Чорткові ухвалили окрім того однодушно вислати привітні телеґрами для Митрополита гр. Шептицького та для першого українського міністра Дра Івана Горбачевського.

ського через Дунай, Куліша за перекладанем св. письма, Шевченка на засланю й т д.), ілюстроване їхніх творів (нпр. Тіни забутих предків Коцюбинського й др.), народні поезії й т. д. таким чином, нашим художникам зістаєть ся уважнійше приглядати ся до українського житя, дбати про піднесене рідної культури, а теж — і про своє професіональне обєднане, щоби в спільній роботі витворити собі матеріяльні сили та своє видавництво для популяризації мистецтва серед ширших кругів. На завданю художників лежить відновлене української ґрафіки, декоративного мистецтва, іконописи й т. и., улаштовуване періодичних художніх вистав. У сей час край чекає від артистів, аби вони перестали ходити чужими шляхами, а особливо працювали для України, щоб було що занести на нашу культуру по війні, щоби в вогни і в запалі працювати для зміцненя віри в наше національне діло.

З сього боку й інтеліґенція наша повинна відгукнути ся на заклики художників. Вона повинна дбати, щоб народ не покидав своєї віковічної побутової краси, а для того мусить подавати добрий приклад поважаня традицій, укоханя в своїм стилї дотримуваня його в своєму хатньому житю, утворюваня атмосфери відповідньої до вихованя бажаної оріґінальности і духового пробудженя. До сеї цілн мусить іти людина, школа, книжка. хатня обстановка, будівлї всякі твори мистецтва. Громадянство повинно зрозуміти вагу й красу свого національного мистецтва й вимагати того від художників. В житє, хатне уряджене, в декорацію церков можна ввести наші форми й зміст. Пора вже кинути чуже, а брати ся до свого. Ніхто не поїде до нас глядіти за чужим; за візантійським мистецтвом поїде в Царград або Кавену й Венецію, зразків московського стилю поїде шукати в Москву, а у нас шукати ме нашого стилю й ділo нашої чести зберегти його й розвинути. Часовий теперішний занепад наш вказує нам гостру потребу відновленя. Хай він згорить сей занепад у сій великій війнї і хай розбуджують ся сили нашої нації!

Війна.

Росія побоює ся нового пролому фронту.

ПЕТРОГРАД (П. А.). Головнокомандуючий російського західного фронту, ґенерал Балюєв, видав до підчинених собі армій денний приказ, де їх повідомляє, що ворог не спить, а противно, ошоломлений своїми успіхами коло Риґи — приготовляє новий пролом російського фронту коло Динабурґа і Пинська. Головнокомандуючий пригадує жовнірам на те, що коли ворогови удав би ся той пролом, пропала би вітчина і виборена революцією свобода, і напоминає їх, щоби вони полишили правительству розвязку внутрішних питань, а дбали тільки про удержане карности і справности армії.

Кара смерти на Корнілова?

БЕРЛЇН „Daily News“ доносить з Петрограду:

Коли Керенського запитали, що буде через виступ Корнілова, він відповів: Се значить, що ще один ґенерал буде розстріленяй. Сам Корнілов ожидає кари смерти. Він же сам жадав заведеня кари смерти за бунт.

Дальші арештованя.

ПЕТРОГРАД 13-го вересня (П. Т. А.): Рівночасно з численними заявами для провізоричного правительства приходять телеґрафічні і письменні запевненя вірности і відданости, що напливають з приводу сильного здушеня повстаня Корнілова.

В Киіві увязнив революційний комітет безпеки ославленого посла до Думи Шульґіна й завісив його орґан „Киевлянин“, одну з найзначнійших часописий південної Росії. Рівночасно в місті переведено у прихильників старого ладу домашні ревізії.

В Москві так само енерґічно поступає революційний оборонний комітет.

В Одесі, Могилеві і инших містах увязнено богато офіцирів, що є приклонниками Корнілова, так само богато політиків, що є звісні як приклонники давного ладу, між ними сенатора Рімски-Корсакова, бувшого президента ультрареакційної орґанізації російського народного союза.

СТОКГОЛЬМ, 13-го. — Гельсінґфорський „Kausautachto“ доносить про увязнене Пуришкевича і инших політиків, як також шефа военної Академії.

ЛЬОНДОН, 13 го вересня (Б. Райт.). — Ґенерал Каледін казав в Ростові над Доном увязнити всіх членів робітницько салдатської Ради.

Огляд военного положеня.

Події на італійському фронті кажуть догадувати ся, що останніми часами Італійці знов підняли офензиву.

З великою силою заатакували вони онодї становища австрійських військ на високорівні Бaінзіцца—Гайліґенґайст. — Метою сего наступу був пролім лінії, яку наші війська заняли, опустивши добровільно Монте Санто. Наступаюча італійська піхота вспіла справді вдерти ся до наших становищ, одначе сильний австрійський протинаступ видер їй успіх з рук.

На горі Монте Сан Ґабріеле для 11. с. м. розпочалась наша акція, щоб викинути Італій-

ців з занятих там доси становищ. По артилерійнім підготованю пішли наші війська наступом — одночасно зі східної і полудневої сторони.

Першого дня удало ся нам на захід від Сальцано здобути головне становище неприятеля

Наші пробоєві відділи виперли Італійців в напрямі гостинця, що веде від Сальцано до Дольсатель. — Безуспішні протинаступи одинайцятої італійської дивізії для відзисканя втрачених позицій — тревали день і ніч. Гора Монте Сан Ґабріеле стоїть доси в огни найбільших італійських гармат.

На французькому фронті відбувають ся бої о змінним напруженю і успіхах.

В Македонії крім дрібних сутичок і гарматних боїв застій.

На східному фронті зглядний спокій.

Події в Росії роблять неможливою діяльність російської армії на фронті і велять коаліції на довший час не надіятись помочи від своєї союзниці.

Революція в Італії.

БЕРНО. (Таб.) „Berner Tagwacht“ доносить В Турині тревае далі стан облоги. В часі уличних борб між жовнірами і робітниками, піхота і берсалієри не хотіли виступити проти робітників.

На приказ правительства ужито скорострілів. 10 робітників убито, а кількасот ранено. Незвичайно богато арештовано, всі провідники робітників є у вязниці.

8.000 робітників з фабрики самоходів „Фіят“ страйкує від 5-ох днів.

Супроти оголошеня правительством заповідий острих заряджень пише „Avanti“: Коли правительство має відвагу ударити, не хочемо його від того відводити. Робітники є готові приняти боротьбу.

Соц.-дем. партія не таїть нічого, веде зовсім явно боротьбу з політичною реакцією, з війною і її виновниками.

Рижський залив у німецьких руках.

КОПЕНГАҐА. Після „Нового Времени“ є цілий рижський залив в цілости в німецьких руках. Тому, що в останніх часах завважено кілька разів на фінських водах німецькі підводні судна, замкнено пристань в Гельзінґфорсі для корабельного руху.

НОВИНКИ.

— **Земельний Банк Гіпотечний у Львові** зложив у Львові зложив на фонд ім Матрополита Андрея ґр. Шептицького для українських сиріт тимчасом як вступну жертву 5.000 кор,

— **Військова музика і військова справедливість.** Під таким заголовком подає віденська „Die neue Zeitung“ (ч. 240) за орґаном посла Трешіца „Югарні Лїст“ ось такий воєнний епізод з Дальматії:

Онеґін Попович був заможним селянином з Кнїн в Дальмації. Молодий, здоровий нюдина, в розцїтї своїх сил, бистроумний, талановитий, всюди радо бачений і люблений так, що цілими літами був війтом в громаді.

Був селянином, але одним з найінтеліґентнійших і найталановитших дальматійських селян, добрим господарем, орґанізатором, визначним бесідником

Коли вибухла війна, його увязнено, але відтак знов освободжено і взято до війська. Тут обвинив його хтось, що він колись щось сказав. Його увязнено і віддано під військовий суд в Сіні, суд засудив його на смерть, Раненько виведено його з вязниці в товаристві священика і кількох жовнірів — перед ним несли хрест — на площу вправ, де його розстрілено.

В два місяці по розстріленю Поповича умирав той, котрий на нього доніс і проти нього сказав, що чув, як Попович з чимсь там виговорив ся. Перед смертю візвав священика признав ся, що він фальшиво зізнав і що Попович не говорив того, що він на нього доніс. Коли про се довідав ся оборонець Поповича, постарав ся о ревізію процесу і при новій розправі Поповича увільнено, Увільнено, але вже давно розстрілено і в гробі поховано. Відтак удала ся військова музика на його гріб і відограла там при приписаних військових почестах цісарський имн і так дала помершому задоситьучинене.

— **Військовий перегляд у відбитих повітах.** На мурах міста появилось оголошене маґістрату, що взиває до військового перегляду всіх ополченців уроджених в рр. 1899 до 1867, які принадлежать до відбитих повітів східної Галичини. Асентирунок в тих повітах зачав ся від 15. с. м.

— **Вистава „Катерини“ на захист У. С. В.** В суботу дня 22. с. м. о год. 7½ відбудеть ся вистава опери Аркаса „Катерина“ при участи військової орхестри 23 п. п. на „Захист для хорих і ранених У. С. С.“ Поминаючи благородну цїль, на яку йде чистий дохід вистави, львівська публика мати-ме нагоду почути при повній симфонічній орхестрі симпатичний твір Аркаса як і цілу силу і красу голосу п-ні Рубчакової, пп. Рубчака, Данчака і ин., які разом з сильним, скріпленим хором обіцюють публиці зготовити милий вечір.

— **Заклик У. Ц. Ради.** Підприняте українізації на полудново західних зелізницях викликало сильний протест на всіх лініях. Щоб виступити успішно проти тих протестів, видала Рада заклик, в котрім всякий протиукраїнський рух осуджує як протирезолюційний. Рівночасно запротестувала Рада в тім заклику як найбільш енерґічно проти поширених поголосок, що она є австрофільська та що дістала австрійські гроші до осягненя австрійських цілий. Подібний енерґічний протест вислав до міністра війни Укр. Ґенер. Військовий Комітет. (У. Б.)

— **Чи самостійна Литва?** Польська преса з Королівства доносить, що Німеччина має намір утворити з Литви й Курляндії окреме державне тіло, якого відносини до польської держави стояти муть у залежности від розвитку внутрішних відносин.

У звязи з тими вістями має бути скликаний на половину жовтня до Вильна зїзд литовських політиків та подорож литовських представників до Стокгольму, де мають стрінутись з російськими Литовцями.

— **Конфлїкт між Митр. ґр. Шептицьким і еп. др. Хомишином.** По осягненю свободи руху зніс Митрополит ґраф Шептицький силою своєї митрополичої власти переведену епископом др. Хомишином в станиславівській дієцезії проти волі українського населеня реформу календаря. В наслідок того утвердив ся там дальше юліянський калєндар, отже також підчас російської окупації. Сейчас по позороті з Відня, як Станиславів відбито, зніс епископ заряджене Митрополита і завів знов григоріянський календар. — Се стрічаєсь з великим опором так зі сторони підчиненого духовенства, як і народа. — В наслідок того вірні очікують знов заряджения з осідку львівського митроп. ординаріяту (У. Б.)

— **Дальший дозвіл повороту для виселенців.** Для повороту виселенців отверено дальше отсі повіти: Стрий, Жидачів, Бібрка (крім Ходорова і Стрілиск нових), Калуш (крім міста Калуша), Богородчани (крім міста Богородчан, Солотвини і Лисця), Станиславів (крім міста). Міністерство внутрішних справ взиває тих виселенців, що є здібні до праці і не мають зарібку, щоби вертали. Ті виселенці, що діставали причинок або цілком бідні, одержать в дирекції поліції у Львові дозвіл на безплатну їзду та безплатний перевіз річий. Ті, що діставали причинок, будуть по повороті побирати його ще через два місяці у своїм старостві за предложенем посвідки дирекції поліції, що дійсно причинок побирали.

Безплатний поворот, безплатний перевіз річий та причинок через два місяці дістануть ті родини, яких члени здібні до подорожи, що до того часу мешкали разом, всі рівночасно разом вернуть і найдальше 12. жовтня зголосять ся у своїм старостві. Далі мусять виказатись, що від початку війни були щеплені на віспу. Виселенці, що не зголосять свого повороту в означенім терміні, тратять право безплатної їзди і перевозу, а також 12. жовтня 1917 здержить ся їм виплату причинків для виселенців.

Близші поясненя дає дирекція поліції у Львові (Бюро виселенців).

— **Популярні історичні відчити,** коротко начеркнені з великої 8 томової історії „України“ нашого славного історика Михайла Грушевського, розпічнуть ся вже 23. вересня 1917 р. (в неділю) і будуть відбуватись кождої неділї по полудни, в годинах від 4—6 в будинку шкільним ім, Б. Грінченка на Городецькім ч. 95.

— **До підльвівських священиків та інтеліґентів.** Недавно отворив „Союз Українок“ свою чайню і молочарню, з якої користає маса Українців, так священиків, урядників, переїзджаючих У. С. С, як також богато підльвівських інтеліґентів, що мають нагоду бути в українськім льокалю. Чайня накладає можливо найнизші ціни, щоби не було нарікань, що ось то там а там можна дістати набіл танше. Ходить лише о се, що Союз мусить брати набіл у місті і не може давати дуже тано. Тому звертаємось до підльвівських священиків та інтеліґентів. чи не моглиб они вплинути на своїх людий, щоб ті збували набіл у молочарні Союза ул. Бляхарська ч. 12. Маючи змогу діставати набіл з перших рук буде могла молочарня продавати добрий набіл по низьких цінах.

— **В справі збірки на Захист У. С. С.** яка відбуде ся в неділю 23. вересня, коло всіх церков просимо Вп, пані і панночки прийти в четвер 20. с. м. о год. 4. до Ставропигії по пушки і відзнаки,

— **Підвисшенє почтової оплати в Росії.** Росія постановила підвисшити листову оплату. Від тепер виносить оплата листів 25 сант. Телеграма 12 сант. За те ґратуляційні телеґрами 1·50 фр. за слово. (У.Б.).

— **Цар і новий доходовий податок.** Всупереч 6-му артикулови закона про доходовий податок, після якого цар і члени царської родини не підлягають доходовому податкови, постановило тимчасове правительство царя і його родину втягнути до плаченя доходового податку. (У.Б.).

— **Зїзд соц. дем. меншевиків в Київі.** Дня 17. серпня оголошено зїзд с. д. меншевиків з 5 ґуберній до Київа. В зїзді брали участь понад 100 заступників. Відносно до земельного питаня приняв зїзд таку резолюцію: В переконаню, що ународнене землї є найліпшим середником до скріпленя демократичного прінціпу, уважає зїзд найважнійшою задачею Установчих Зборів знести приватну власність землї і землю ународовити, Для заспокоєня тяжких господарських кругів мусить ся всім приватним власникам заплатити відповідне відшкодоване. Всі ті добра як також коронні, церковні і монастирські добра мусять бути передані державному фондови і поставлені до розпорядимости тих, які з браку землї не є в змозі використати своєї робочої сили. (У.Б.).

— **Французькі епископи в Римі.** „Voss. Ztg“ доносить з Люґано: Кількох французьких епископів удасть ся з найблизшім тижни до Риму на авдієнцію до папи. Париські соціялісти запевняють, що тут розходить ся о мирову предлогу папи, який бажає співділаня епископів Франції.

— **З першого звідомленя Управи української народної школи імени Тараса Шевченка у Володимирі Волинськім.** — Заходи коло утвореня української школи у Володимирі почали ся з кінцем вересня 1915-того року. — Першу орґанізацію перевів др. О. Пеленський, відомий історик штуки, що перебував у Володимирі як жовнір санітар. Праця пішла скорше, як приїхав до Володимира ґімназіяльний професор Гнат Мартинець на становище правительственного комісаря. Число орґанізаторів збільшили Українські Січові Стрільці. Окружна команда уділила дозволу на отворене школи і визначила приміщене.

Вписи до школи переводив місцевий учитель Ю. Тлуховський. — Вписало ся 389 учеників, принято 301, більше як 250 не принято з браку місця та недостачі учительських сил, бо деякі учительки мусїли перейти до шкіл в инших місцевостях.

Наука почала ся 5. цвітня 1916 року. — Поділ на кляси був; I. а) — 60 учеників, I. б) — 56, II. а) — 59, II. б) — 58, III. 68 учеників.

Сьвяточне відкрите школи відбуло ся дня 20-го мая 1916. — Останний день науки був 8. червня 1916, бо зачалась російська офензива. — Дітям роздано книжки, шкільні прибори та запомоги в грошах.

Слїдуючого шкільного року зачали Українські Січові Стрільці переводити вписи. — Наука почалась 18-го вересня 1916. — Отворено і IV. клясу. — Учительський збір: Волянська Володимира, Волянська Кек. Ір., Ліщинська Теод., Масюк Надія (з Володимира), Руссу Михайло, православний полевий духовних; Савич Антонія (з Володимира), Сидорович Савина (управителька), Франфуртер Яків, рабін, учив жидівської релїґії. Короткий час вчили релїґії: о. Базилевич і о. Паславський. полеві духовники.

Науку ведено в основі після галицьких шкільних підручників; відходжено від пляну тільки в подробицях відповідно до місцевих потреб.

Школа розпоряджає досить богатою учительською (111 книжок) та ученицькою (157 книжок) бібліотекою. В учительської користали і люди з поза школи.

При школі ведено чайню та дві кухні, — одну для дітий з с. Острівки, другу для дітий з міста.

Дітям роздавано всякого рода підмоги в одежі. На час ферій основано захист для дітий в дошкільнім віці та ведено його на взір фребелівських шкілок. — Було в нім 75 дітий.

В цвітни і маю 1916 року відбув ся при школі практичний курс для місцевих учителів, які відтак обняли посади у Володимирі та по селах округа.

Школа урядила 5-го січня 1917 величавий концерт в честь Тараса Шевченка, який повторено 28 го січня. — Дня 4-го цвітня відбуло ся святочне іменованє школи, яку названо іменем Т. Шевченка. — 30-го червня закінчено шкільний рік. — Клясифіковано 212 дітий; в тім українських 127, жидівських 72, чеських 11, німецьких 2.

Українці у міністра внутр. справ.

ВІДЕНЬ. (Ткб.). Дневники доносять: В імени УПР. і українського Запомогового Комітету посли Др. Е Петрушевич і Колесса відбули дня 15. с. м. конференцію з мін. справ внутр. ґр. Тоґенбурґом в справі виселенців і в справі політичних домагань галицьких Українців. Посли вручили міністрови пропамятне письмо, в якім представлено ті домагання. Міністер обіцяв поробити відповідні зарядження і заявив, що на днях знов деякі повіти а іменно тернопільський, теребовельський і чортківський будуть вільні для повороту виселенців, що в справі повороту Волинців небавком почнеть ся зарядження, також що міністерство скоро запорядить, що треба проти дальших евакуацій і безправних реквізицій.

ОПОВІСТКИ.

Середа, дня 19. вересня 1917.

Нині: 19. вересня гр.-кат. Чудо Арх. Мих., **римо-кат.** Януарія еп.

Завтра: 20. вересня гр.-кат. Созонта мч., **римо-кат.** Евстахія.

○ **Збірка.** На руки о. Северина Борачка зложили парохіяни Яковець 37 К, а парохіяни Жирави К 24·18 з призначенем на фонд ім. Митрополита Шептицького.

○ **В церкві** Непорочного Зачатія ПДМ. вул. Зиблікевича правити муть ся на будуче богослуженя в слідуючим порядку:

1) В неділі і свята: о год. $^3/_4$6 співана Служба Божа з проповідію, о год. 9. читана Служба Божа, о год. 4 по пол. вечірня з проповідію і суплікацією.

2) в будні дни: о год. 6 і $^3/_4$7 читані Сл. Божі. о. Др. В. Пеллїх настоятель церкви. 1—2

○ **На школу** ім. Б. Грінченка зложили: Вп. Пан Федь Турс з нагоди заручин своєї доні 200 К, Вп. Василь Вінярський 6 К, Вч. о. Бартків пар. Селиск 10 К, Вч. о. Пав. Стукач пар. Смільники 20 К, Вп. Сенько Гончарук 6 К і Вп. Дмитро Мединський 6 К. — Разом 248 К. За що в імени шк. дітвори і їх родичів складаю ласкавим жертводавцям сим прилюдно сердечну подяку.

Адреса: Скарбник Кружка У. П. Т. ім. Б. Грінченка Михайло Сїяк ул. Ґрунвальдська 4.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 18. вересня.

На високорівні Bainsizza відперто відокремлений ворожий наступ, підприйнятий по сильним приготованю артилєрійнім.

Зі східного і південно-східного фронту не ма нічого до оповіщення.

Шеф Генерального Штабу.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 18. вересня.

На західнім фронті:

Фронт пільного маршалка баварського наслідн. престола Рупрехта:

В Фляндрії повторювали Анґлійці і вчера сильні огневі наступи проти поодиноких відтинків між лісом Houtholster і Lys. Були лиш незначні бої піхоти, при яких наступаючих Анґлійців відкинено. Наша артилєрія підняла в повній силі поборюванє ворожих батерій. Між каналом La Bassee і Lens як і від Somme до Oise була оживлена борба артилєрії.

Фронт пруського наслідника престола:

По обох боках гостинця Laon-Soissons і на правім березі Мози доходила артилєрійна борба хвилями до значної сили. На многих місцях вивязували ся корисні для нас потички на передполях.

Фронт пільного маршалка кн. Альбрехта віртемберського:

На захід від Apremont привели прибоєві відділи полонених з походу на французькі становища.

На східнім фронті:

В луку коло Луцька, над долішним Збручем і в горах на захід від Киздіршарґеії був неприятель спокійнійший як в послідних днях.

В ґрупі військ Макензена Румуни на захід від Серета по значнім приготованю артилєрійнім коло Varnita і Muncelul вели частинні, а безуспішні наступи. Коло устя Рімілі при нашім підприняттю взяли ми полонених.

Македонський фронт:

Ніяких більших ділань воєнних.

Перший ґенеральний кватирмайстер Людендорф.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

З „Сїльського Господаря“ у Львові.

Подаємо до відома всім нашим Філіям, Кружкам, Канцеляріям правної поради і Вп. Громадянам, що вийшли друком і суть в продажи у нас такі взори подань:

1) О відбудову знищених будинків зглядно о субвенцію.

2) О субвенцію на відбудову знищення вітною будинків.

3) О зворот коштів відбудови знищених війною будинків.

4) О субвенцію на хатну обстанову.

Десять друків кождого рода коштує 40 сот., а почтова пересилка 6. с.

Просимо замовляти лиш в канцелярії нашого Товариства. Найліпше, коли сї друки будуть замовляти: інституції, громадські, парохіяльні чи инші уряди так щоби замовлення були збірні та більші. 3—3

Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Ґольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.